

## שיעור כללי

### בביאור בעיא דרבי זירא דף ו.

נפתח היום בלימודה של סוגיית תפיסה בדף ו. ותחילת הסוגיה היא בעיא דרבי זירא, נדון בביאור הבעיא ובדיעות הראשונים ודברי האחרונים שנאמרו בה. ונוסיף בה ביאור חדש בעז"ה.

#### סוגייתנו ושיטות הראשונים העיקריות

- ראה דברי הגמרא ו. 'בעי רבי זירא' עד סוף העמוד 'ת"ש דהיא מסותא'.
- וראה רש"י בד"ה 'תקפה אחד'.
- ובביאור דברי רש"י ראה מה שכתב קצות החושן סימן קלח' ס"ק ב'.
  - להבין דברי קצות החושן ראה שולחן ערוך סימן כב' סעיף ג' ואת מקורו בגמ' בבא מציעא לד. (למטה)
  - 'פשיטא אמר איני משלם' עד לד: (למעלה) 'ודחויי הוא דקא מדחי ליה' ורא"ש שם סי' ב' 'ובגמ' שבועות לו.
  - רש"י ד"ה 'פוטרין אותו מיד'.
  - וראה מה שהקשו על ביאור הקצות בדברי רש"י בספר 'אבן ישראל' ובשיעורי ר' נחום סימן ז' אות ב'.
- וראה דברי הריטב"א בביאור מתי שתק ומתי צווח. וראה דברי הרשב"א בזה.
- וראה שיטת הר"ן בביאור הספק בסוגיין.

#### שיטת הרמב"ם

- ראה דברי הרמב"ם והראב"ד בפרק ט' מהלכות טוען ונטען הלכה ב' ודברי המגיד משנה שם.

#### קצות החושן סימן קלח ס"ק ב

(ב) באו שניהם אדוקין. בפ"ק דב"מ דף ו' (ע"א) בעי ר' זירא תקפה אחד בפנינו, וכתב רש"י ז"ל, תקפה אחד, הוציאה מיד חבריו בחזקה והרי כולה בידו קודם שנשבעו עכ"ל. ומדכתב קודם שנשבעו, משמע דלא אמרינן שתיקה כהודאה אלא קודם שבועה דעדיין בספיקא הוא דמי יימר דמשתבע, והו"ל כאומר איני נשבע דאינו יכול לחזור, ועיין שו"ע סימן כ"ב סעיף (ב') [ג'], אבל אחר שנשבע דאז כבר זכה בחציו, תו לא אמרינן אודויי אודי, ואפילו שתק מתחלה ועד סוף לא אמרינן שתיקה כהודאה, ועיין מ"ש בסימן פ"א סק"ו.

ולפ"ז נראה דהיכא שהביא עדים שחציו שלו, מהני אפילו בשתק מתחלה ועד סוף, כיון דלא אמרינן שתיקה כהודאה בגוף הממון אלא דהו"ל כאומר איני נשבע, וכיון דאתו סהדי תו ליכא ספיקא ועדיף מנשבע דתו לא אמרינן שתיקה כהודאה:

#### רא"ש מסכת בבא מציעא פרק ג

#### אבן ישראל בבא מציעא

סימן ב

דף ו ע"א גמרא לא לריכז דשתיק משיקרא וכו' טוה, מתי מדלשתיק אודויי אודי ליה, פי קל"ח סי קל"ח סק"ב שכתב לפרש דמה דאמרו אודויי אודי ליה, אין סכונס דליכא כודאכ על גוף כהפן, אלא דאודויי כוכ כחומר איני נשבע דאיי לחזור בו, חכו מה דכתב רש"י דתקפה קודם שנשבעו, דלכן אנו דמים דכוכ כאומר איני נשבע שייש, ודכריו ליי דליכ מה איצטו לכו לקמן בסקדישה בלא תקפה מכו, הו כיון דאין כאן כודאכ על ענש כהפן אץ יוכל לבקדישה, ומשייכ רש"י קודם שנשבעו, ליל כונה רש"י כפאטו, משום דאחר שנשבע כודאי לא דיימק לה ככודאכ דלא איכפת ליה לנשק.

#### הועתק על ידי אוצר החכמה

ב אמר השומר איני משלם וחזר ואמר הריני משלם הא קאמר הריני משלם ומקני ליה כפילא. אלא אמר הריני משלם [דף לד ע"ב] וחזר ואמר איני משלם מאי מי אמרינן מיהדר קהדר ביה. ואף על גב דלא מצי הדר ביה דכיון שקבל עליו בפני ב"ד לשלם דבריו קיימים כאילו חייבוהו ב"ד ואין בו חזרה. וכן מוכיח בפרק יש נוחלין (דף קכח א) עבדי גבבת והוא אומר לא גבבתי רצונך השבע וטול נשבע ואין יכול לחזור אלמא כיון שהטיל עליו שבועה בפני ב"ד תו לא מצי למיהדר ביה. ותנן נמי בפ' שבועת הדיינין (דף לט א) אי אמר איני נשבע פוטרין אותו מיד אלמא בדיבורו נתחייב. וכן מסתבר בשמעתין דלא מצי הדר ביה. דאי מצי הדר ביה לא הוה אמרי כל הני אמוראי דבדיבורא מקני ליה כפילא דלא סמכא דעת' עד שישלם ועוד דמשמע דקאי גם אמילתיה דרב פפא שאומר ש"ח שאמר פשעתי וש"ש שאמר נגבב דהנהו לא שייך ביה חזרה כיון שהודה. הלכך ודאי כיון שאמר בפני ב"ד הריני משלם הוי כפסק דין ולא מצי מיהדר ביה. ומיהו כיון דאיגלאי דעתיה דבעי למיהדר אי הוי מצי תו לא מקני ליה כפילא או דלמא במילתיה קאי ודחויי מדחי ליה וזה יודע המפקיד ואינו נמנע מלהקנות לו כפל.

וש"ש שאמר נגבב דהנהו לא שייך ביה חזרה כיון שהודה. הלכך ודאי כיון שאמר בפני ב"ד הריני משלם הוי כפסק דין ולא מצי מיהדר ביה. ומיהו כיון דאיגלאי דעתיה דבעי למיהדר אי הוי מצי תו לא מקני ליה כפילא או דלמא במילתיה קאי ודחויי מדחי ליה וזה יודע המפקיד ואינו נמנע מלהקנות לו כפל.

### שיעורי ר' נחום

#### חידושי הריטב"א מסכת בבא מציעא דף ו עמוד א

לא צריכא דאשתיק ולבסוף צוח. עיקר הפירוש דברים בפשטן, דאשתיק כשתקפה ועודה בידו ולבסוף צוחו תיכף שהוציאה מידו, ומורי נ"ר היה מפרש דלבסוף צוחו היינו בסוף התקיפה קודם שיוציאה מידו לגמרי דצווחה דלאחר תקיפה לאו כלום היא, ולישנא דגמ' מוכרח כפירושא קמא דאמרינן או דילמא כיון דקא צוחו השתא, ולישנא דהשתא לאחר תקיפה משמע, ועוד דסברא דאי צוחו בסוף תקיפה בעודה בידו כשרואה שאינו יכול להצילה, דצווחה גמורה היא ולא אודי ליה כלל.

#### חידושי הרשב"א מסכת בבא מציעא דף ו עמוד א

ואי דאשתיק אודויי אודי ליה, פי' דאשתיק בפני ב"ד ולבתר דנפק הדר וצוחו ואמרי' כיון דשתק כל זמן שהיה בפני ב"ד ודאי אודויי אודי ליה דאי לא אמאי לא צוחו ואי משום דחזו ליה רבנן כיון דרבנן שתקי הוה ליה למצווחו, ואוקימנא דשתק קצת והדר צוחו קודם שיצא והאי דשתק סבר הא חזו לי רבנן.

#### חידושי הר"ן מסכת בבא מציעא דף ו עמוד א

לא צריכא דאשתיק ולבסוף צוחו כו' נ"ל דבעי' ה"פ דוודאי פשיטא לן דהא דאשתיק ולבסוף צוחו איכא למתלי' בהודאה כיון דאשתיק ואיכא למימר דלאו הודאה הוא כיון דלבסוף צוחו אלא הכא קמבעי' לן כיון דוודאי טלית זו מתחילה בספק היתה עומדת שלא היינו יודעי' של מי הוא וכיון שכן אף ספק הודאה מהני להעמידה ברשות זה שתקפה או דלמא כיון דקצווח ואיכא למימר דהא דאשתיק לאו משום הודאה הוא, ואין תולין לומר שמא הודה לפי שטלית זו מתחלה לא היתה מוטלת בספק דאנן סהדי דמאי דתפוס האי דידי' הוא ומאי דתפוס האי דידי' הוא וכיון שכן אין ספק הודאה מוציא מידי וודאי ואם תרצה תפרש דכי אמרי' או דילמא כיון דקא צוחו וכו' הכי קאמר שאפי' נאמר שטלית זו בספק היתה מונחת בתחלה אין מעמידין אותה בחזקת זה שתקפה משום דליכא לספוקי בהודאה כלל [דכיון דקא צוחו איגלאי מילתא בודאי דההוא דאשתיק סבר הא קחזו ליה רבנן ולא משום הודאה כלל] ומ"מ כי אמרי' כיון דאשתיק אודויי אודי ליה לומר שאפשר לתלות בהודאה וכיון שהטלית זו בספק היתה עומדת מתחלה אף בספק הודאה סגי' לי' אבל אלו היינו תופסי' אותה בתחלה כאלו היא של שניהם בוודאי הדבר ברור שאין זו מעמידתה בחזקת התופס ובסמוך תראה בהא דבעינן לקמן הקדישה בלא תקפה מה הביאנו לפרש כך:

#### רמב"ם הלכות טוען ונטען פרק ט

באו שניהם אדוקין בה ושמטה האחד מיד חבירו בפנינו ושתק השני אף על פי שחזר וצוח אין מוציאין אותה מידו כיון ששתק בתחלה הרי זה כמודה לו, חזר השני ותקפה ל מראשון אף על פי שהראשון (לא) צוח מתחלה ועד סוף חולקין. השגת הראב"ד: בלא שניהם אדוקין וכו' עד חולקין. א"ל אין טעם לזה עכ"ל.

#### מגיד משנה הלכות טוען ונטען פרק ט הלכה יב

[יב] באו שניהם אדוקין בה וכו'. שם (דף ו') בעי ר' זירא תקפה אחד בפנינו מהו היכי דמי אי דשתק אודויי אודי ליה ואי דקא צוחו מאי הוה ליה למעבד לא צריכא דשתק מעיקרא ובתור צוחו מאי (מי אמרינן) מדאשתיק אודויי אודי ליה דילמא כיון דקא צוחו השתא איגלאי מילתא דהא דשתק מעיקרא סבר הא קא חזו לי רבנן ע"כ ולא איפשיטא בעיא זו ולזה פסק רבינו שאין מוציאין אותה מיד זה שתפסה כיון שהדבר ספק וכן פסקו ז"ל ועוד שאמר שם אם תמצא לומר תקפה אחד בפנינו אין מוציאין אותה מידו ודרך רבינו לפסוק כאם תמצא לומר. ודע שבעיא זו היא בשתפסה בפני ב"ד ולזה הזכיר רבינו בהלכה שתק וקודם צאתו מב"ד צוח ומבואר זה בגמר במ"ש סבר הא קא חזו לי רבנן ואם היה בפני עדים חוץ מב"ד כתב הרמב"ן דכל שכן הוא דאם לא צוחו מתחלה אודויי אודי ליה דכיון דלא חזו לי רבנן ודאי לא היה לו לשתוק כלל אם לא שהודה לו אבל הרשב"א ז"ל כתב בהפך דכל שהוא חוץ לב"ד אינו צריך לצווח דלא עביד איניש לגלויי טענתיה חוץ לבית דין. וכתב רבינו חזר השני ותקפה מן הראשון חולקין. והטעם לפי שחזר הענין למה שהיה בתחלה שהרי שניהם תקפוח זה מזה ואף על פי שהראשון לא צוח מתחלה ועד סוף וזה צוח מעיקרא מכל מקום ע"כ לא אמרינן דאם לא חזר ותקפה השני דאין מוציאין אותה מן הראשון אלא משום ספק והמוציא מחבירו עליו הראיה אבל עכשיו שחזר זה ותקפה ודאי חולקין. והארכתי בזה לפי שכתב בהשגות א"א אין לזה טעם ע"כ. ולא ידעתי לדברי הר"א ז"ל ריח או טעם וכבר הסכים הרשב"א לדעת רבינו:

#### תוספתא מסכת בבא מציעא (ליברמן) פרק א הלכה א

שנים אוחזין בטלית זה נוטל עד מקום שתפוס זה נוטל עד מקום שתפוס במה דברים אמורים בזמן שהיו שניהם תפוסין בה אבל אם היתה בידו של אחד מהן המוציא מחבירו עליו הראיה